

Az amerikai polgárháború idején (1861–1865) ő volt az egyetlen déli szenátor, aki az unió Kongresszusában maradt, s még a visszafoglalt Tennessee katonai kormányzójának hivatalát is vállalta. Ezért az 1864-es választáson, amelyen a Republikánus Párt a háborúpárti demokratákkal egyesülve ideiglenesen Nemzeti Unió Pártjának nevezte magát, a nemzeti összefogás hangsúlyozására a demokrata párti Andrew Johnsont jelölték Lincoln alelnökének.

Senki sem szeretne volna az elnöki székben látni, s ezért Lincoln meggyilkolása után rendkívül nehéz helyzetbe került. Az északiak szemében gyanús déli demokrata volt, a déliek szemében pedig áruló. Kormányzata mégis jelentős eredményekkel dicsekedhetett. Külügyminisztere, William H. Seward meggyőzte III. Napóleon francia császárt, hogy vonja ki Habsburg Miksa császárságát támogató seregeit Mexikóból, 1867-ben pedig 7,2 millió dollárért megvásárolták Oroszországtól Alaszkát. A kortársak „Seward öröksége” és „Seward jégszekerénye” néven emlegették az új territóriumot, s csak harminc év múlva, amikor aranyat találtak itt, ismerték el, hogy érdemes volt megvásárolni. 1868-ban szerződést kötöttek Kína kormányával az egymás országában élő állampolgáraik jogairól s a kínaiak korlátlan amerikai bevándorlásának engedélyezéséről. 1867-ben pedig birtokba vették a Hawaii-tól ezer mérföldre nyugatra fekvő Midway-szigeteket.

A fő belpolitikai problémát azonban a legyőzött egykori rabszolgatartó tagállamok jelentették. Johnson azt tervezte, hogy ha visszavonják a kilépést az unióból, elutasítják a rabszolgaságot és megtagadják a konföderációs államadósság fizetését, valamint lakosságuk 10%-a esküt tesz az unióra, az illető állam újra annak teljes jogú tagja

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK 17. ELNÖKE

ANDREW JOHNSON

1865. ÁPRILIS 15.–1869. MÁRCIUS 4.

ABRAHAM LINCOLNT A LEGNAGYOBB, MÁSODIK ALELNÖKÉT VISZONT A LEGROSSZABB ELNÖKÖK KÖZÖTT TARTJA SZÁMON A TÖRTÉNELEM. RENDKÍVÜL SZEGÉNY SORBÓL SZÁRMAZOTT, ÍRNI CSAK HÚSZÉVESEN TANULT MEG. NYOMORBAN ELTÖLTÖTT IFJÚSÁGA MIATT SZENVEDÉLYESEN UTÁLTA A NÁLA GAZDAGABB ÉS MŰVELTEBB EMBEREKET. A KISEMBEREK, A „PLEBEJUSOK” KÉPVISELŐJÉNEK TEKINTETTE MAGÁT, AKI A „PARAZITA ARISZTOKRÁCIA” ELLEN HARCOL. ELLENFELEI MEGVETŐEN CSAK „A TENNESSEE-I SZABÓ” NÉVEN EMLEGETTÉK. VISZONT Ő VOLT AZ EGYETLEN EGYKORI ELNÖK, AKIT HIVATALI IDŐSZAKA UTÁN SZENÁTORRÁ VÁLASZTOTTAK.

lehet. Az általános amnesztiából csak a konföderáció vezető tisztviselőit, valamint a húszezer dollárnál értékesebb tulajdonnal rendelkezőket zárta ki, akiknek külön kellett kérelmezniük az elnöktől politikai jogaik visszaállítását. A nagylelkű rendezést a déli államok akadályozták meg: a választásokon a konföderáció vezetőit küldték a Kongresszusba, s véres faji zavargásokra is sor került.

Johnson nem tudott kompromisszumra jutni a felháborodott republikánusokkal. Nép-

ANDREW JOHNSON

Születés:

Raleigh, Észak-Karolina, 1808. december 29.

Párt:

Demokrata Párt

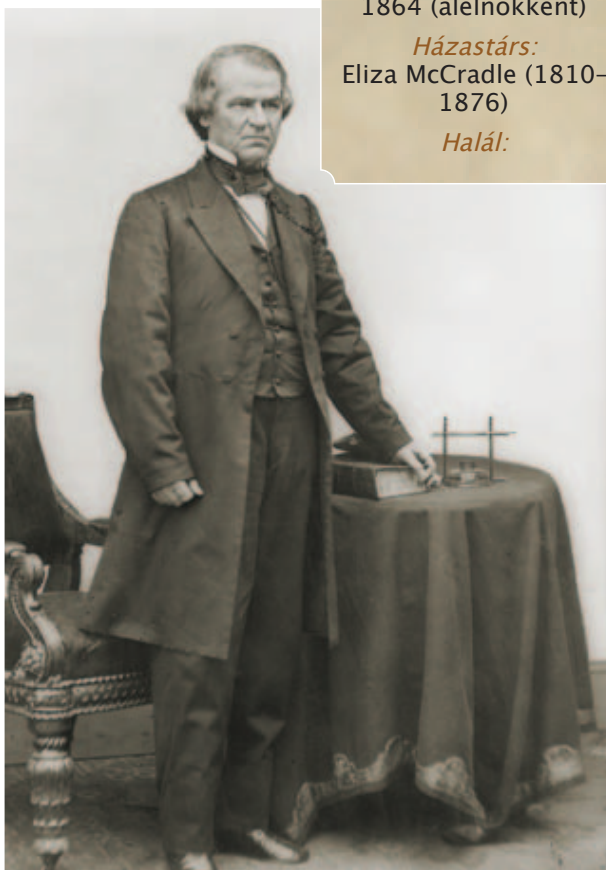
Választási győzelem:

1864 (alelnökként)

Házastárs:

Eliza McCradle (1810–1876)

Halál:

szertű és mérséklő törvényjavaslataikat megvétőzta, s ezzel szembefordította magát a Kongresszus mindkét kamarájának többségét.

1867-től a republikánusok hozzáláthattak saját rekonstrukciós politikájuk megvalósításához. Immár a feketék politikai jogainak fegyveres biztosításával próbálták polgárjogaik tiszteletére bírni a délieket. Tennessee kivételével katonai megszállást vezettek be valamennyi volt „lázadó” déli államban, több százezer déli fehér állampolgárt fosztottak meg politikai jogaitól, ugyanakkor politikai jogokkal ruházták fel a helyi lakosság többsége által alsóbbrendűnek tekintett feketéket.

Johnson megvétőzta az úgynevezett kongresszusi rekonstrukció törvényeit, vétőit azonban a két kamara érvénytelenítette. Amikor a Szenátus akaratával szembeszegülve leváltotta Edwin M. Stanton hadügyminisztert, a radikális republikánusok vádat emeltek ellene a Képviselőházban, azt állítva, hogy megszegte a hivatalok időtartamáról rendelkező törvényt, és gyalázta a Kongresszust.

Ő volt az első elnök, aki ellen lefolytatták a törvényhozó szerv védeljárását, az úgynevezett impeachmentet. A Szenátus által lefolytatott perben azonban végül felmentették (1868). Ma már az amerikai jogászok és történészek is úgy vélekednek, hogy nem követett el törvénytelenséget, s veszélyes precedens lett volna elegendő ok nélkül leváltani az elnököt.

Ezután Johnson már nem avatkozott bele a kongresszusi rekonstrukció folyamatába. Utolsó év végi üzenetében bölcs reformokra tett javaslatot, melyekből később többet is bevezettek, az ő indítványait azonban felháborodás fogadta. A Fehér Házból való távozása előtt elnöki kegyelemben részesített minden egykori „lázadót”, nem vett részt utóda beiktatásán, s visszatért államába. ♦